

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 90/2017-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. februára 2017 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, zastúpenej spoločnosťou Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, v mene ktorej koná advokát doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Sžo 39/2014 z 15. januára 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. apríla 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Sžo 39/2014 z 15. januára 2015 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že najvyšší súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 S 388/2012-109 zo 14. marca 2014, ktorým krajský súd zamietol žalobu sťažovateľky (žalobkyne) o preskúmanie a zrušenie rozhodnutia Slovenskej obchodnej inšpekcie – Ústredného inšpektorátu Slovenskej obchodnej inšpekcie č. SK/0241/99/2012 z 22. augusta 2012, ktorým bolo odmietnuté jej odvolanie a potvrdené rozhodnutie Slovenskej obchodnej inšpekcie – Inšpektorátu Slovenskej obchodnej inšpekcie so sídlom v Bratislave pre Bratislavský kraj č. P/0724/01/2011 zo 14. marca 2012. Posledným uvedeným rozhodnutím bola sťažovateľke uložená pokuta v sume 10 000 € pre porušenie zákazu podľa § 7 ods. 1 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, pretože pri uzavretí dvoch zmlúv o úvere z 13. júla 2010 postupovala v rozpore s požiadavkami odbornej starostlivosti, čím podstatne narušila ekonomické správanie spotrebiteľov vo vzťahu k poskytovanej službe, čo malo za následok obmedzenie schopnosti urobiť rozhodnutie, ktoré by inak neurobili.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti pred ústavným súdom namieta závery všeobecných súdov, ktoré predmetný skutok nepovažovali za čiastkový útok pokračovacieho správneho deliktu spáchaného sťažovateľkou čiastkovými útokmi z 25. júla 2008, 11. septembra 2009, 21. septembra 2009 a z 13. júla 2010 napriek tomu, že rozhodnutie o sankcii za prvý čiastkový útok „nastalo“ až 27. apríla 2011. Záver najvyššieho súdu, že „za uvedené porušenie zákona bolo začaté samostatné správne konanie a žalobcovi boli už uložené sankcie v samostatných správnych konaniach“, považuje sťažovateľka za nedôvodný, pretože *existencia pokračujúceho správneho deliktu nie je ovplyvňovaná tým, či sa pre jednotlivé čiastkové útoky začne samostatné konanie a či sa uložia sankcie v samostatných konaniach, ale iba objektívnou súvislosťou medzi čiastkovými útokmi a skutočnosťou, ktorá spôsobuje pretrhnutie jednoty skutku, ktorý tvorí pokračovací správny delikt.*

Skutočnosť, že čiastkové útoky pokračovacieho správneho deliktu prebiehajú na základe inej kontroly, v inom čase, na inom mieste a s iným predmetom (spotrebiteľom), podľa názoru sťažovateľky vôbec nevyklučuje objektívnu súvislosť medzi týmito čiastkovými útokmi. Správny delikt, na ktorého spáchanie sa nevyžaduje zavinenie, nemá na rozdiel od trestného činu subjektívnu stránku, a teda nie je potrebné preukazovať jednotiaci zámer páchatel'a ako súčasť subjektívnej stránky trestného činu. Pre naplnenie pojmových znakov pokračujúceho správneho deliktu je rozhodujúca objektívna súvislosť v čase, spôsobe spáchania a v predmete útoku.

Sťažovateľka poukazuje na to, že zákon neumožňuje uložiť jej viac pokút v prípade, ak sa dopustila pokračovacieho správneho deliktu. V tejto súvislosti poukazuje aj na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 441/2013 z 26. septembra 2013.

Na základe uvedeného sťažovateľka v petite sťažnosti žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu došlo k porušeniu jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 49 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 dohovoru, aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a aby jej priznal náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 49 ústavy len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru nikoho nemožno odsúdiť za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, nebolo podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva trestným činom. Takisto nesmie byť uložený trest prísnejší, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu.

Sťažovateľka pred ústavným súdom namieta, že najvyšší súd v napadnutom rozsudku nedostatočným spôsobom odôvodnil svoj záver, že skutok spáchaný sťažovateľkou nebol čiastkovým útokom pokračovacieho správneho deliktu.

Vychádzajúc zo svojej rozhodovacej činnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka ho už niekoľko rokov zahluje sťažnosťami, ktoré sa svojím obsahom dotýkajú spotrebiteľských (úverových) zmlúv, ktoré uzatvorila s tisíckami fyzických osôb – občanov Slovenskej republiky, pričom tieto zmluvy všetky stupne všeobecných súdov v rôznych typoch konaní vyhodnotili ako také, ktoré obsahujú neprijateľné zmluvné podmienky, znevýhodňujú spotrebiteľov, priečia sa dobrým mravom a pod., a teda sú absolútne neplatnými právnymi úkonmi.

Keďže sťažovateľke je známa judikatúra ústavného súdu týkajúca sa jeho možných zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci, v danom prípade ústavný súd nepovažoval za potrebné túto duplicitne uvádzať.

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky týkajúcu sa toho, že jej konanie nebolo vyhodnotené ako pokračovací správny delikt a že v dôsledku toho jej bola pokuta uložená za každý skutok samostatne, najvyšší súd v príslušnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku uviedol: „Trestanie fyzických osôb v trestnom konaní nevykazuje takú vysokú frekvenciu páchania trestných činov, ako je tomu pri páchaní správnych deliktov právnickými osobami. Okrem toho trestné právo pozná inštitút väzby, kedy možno efektívne prerušiť páchanie trestných činov. Právnické osoby však môžu páchať správne delikty kontinuálne. Trestné právo pozná inštitút úhrnného trestu, pričom správny orgán takto úhrnný trest uložiť nemôže. Z uvedených rozdielov je zrejmé, že procesnú stránku trestania, ktorá vyplýva

z trestného zákona, ako aj z trestného poriadku, v žiadnom prípade nemožno použiť úplne analogicky ako v trestnom konaní. Vzhľadom na spomenutú možnosť kontinuálneho páchania správnych deliktov právnickými osobami by žalobca nerobil nič iné, len by jednotlivé delikty spájal do jedného konania, či už by sa jednalo o tzv. pokračovacie delikty alebo o súbeh správnych deliktov (absorpčná zásada). Podstatné je dodržať pri správnom trestaní hmotno-právnu stránku správneho trestania pokračovacích správnych deliktov a teda za jednotlivé čiastkové úkony neuložiť trest vyšší ako je horná hranica zákonného rozpätia.

...

Žalovaný v tomto prípade nemohol uložiť jednu sankciu, nemohol ani spojiť v správnom konaní všetky veci na jedno konanie, pretože každé jedno konanie začalo na podklade inej kontroly, v inom čase, na inom mieste, išlo o iných spotrebiteľov a žalovaný by nemohol pri spojení vecí dodržať prekluzívne lehoty v zmysle právneho poriadku. Čiže v prípade žalobcu išlo o viaceré kontroly uskutočnené žalovaným v rôznych obdobiach, vždy išlo o iných spotrebiteľov zmluvného vzťahu, pričom správny delikt spáchaný žalobcom bol totožný. Senát najvyššieho súdu je názoru, že v preskúmvanej veci išlo o samostatný skutok, za ktorý je žalovaný oprávnený uložiť jednu sankciu...

Najvyšší súd sa už podrobne k otázke týkajúcej sa dôvodov na spoločné prejednanie a rozhodnutie o správnych deliktoch opakovane vyjadril. Je potrebné zdôrazniť, že judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa v oblasti preskúmvania zákonnosti ukladania administratívnych sankcií veľmi rýchlo vyvíja. Z jej záverov ale vyplýva, že každý prípad sa musí posudzovať individuálne, vzhľadom na to, že je potrebné posúdiť jednotlivé okolnosti každého prípadu.

Skutočnosť, že k opakujúcemu sa porušeniu povinnosti vyplývajúcej z § 7 ods. 1 a 2 zákona o ochrane spotrebiteľov došlo, nie je postačujúca na vznik objektívnej súvislosti pokračovacieho správneho deliktu.

Senát je názoru, na podklade výkladu § 122 ods. 10 trestného zákona, že za pokračovanie v trestnej činnosti sa považuje len činnosť páchaná do oznámenia vznesenia obvinenia. Potom vo vzťahu k administratívne trestaniu a inštitútu začatia správneho konania (§ 71 ods. 1 zákona č. 308/2000 Z. z. v spojení s § 18 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní) možno vyvodiť právny záver, že začatie správneho konania resp.

oznámenie o začatí správneho konania, majú za následok koniec plynutia resp. uplynutie časového úseku, za ktorý je možné viacero porušení rovnakej povinnosti subjektu, označiť ako pokračujúci správny delikt.

Z obsahu pripojeného administratívneho spisu bolo zistené, že v tomto prípade bolo začaté správne konanie vydaním Oznámenia o jeho začatí č. k. P/0724/01/2011 zo dňa 26.01.2012, ktoré bolo žalobcovi doručené dňa 31.01.2012. Kontrola bola u žalobcu vykonaná dňa 20.10.2011.

Konanie o uložení pokuty možno začať do 12 mesiacov odo dňa, keď orgán dozoru zistil porušenie povinnosti podľa tohto zákona, najneskôr do troch rokov podľa odsekov 1 a 3, a do desiatich rokov podľa odseku 2 odo dňa, keď k porušeniu povinnosti došlo. Pokutu možno uložiť najneskôr do štyroch rokov odo dňa, keď k porušeniu povinnosti došlo (§ 24 ods. 7 zákona o ochrane spotrebiteľov).

S poukazom na uvedené skutočnosti dospel senát k záveru, že v tomto prípade nemožno zistené porušenie zákona kvalifikovať ako pokračujúci správny delikt vo vzťahu ku skorším skutkom, na ktoré poukazoval žalobca v žalobe, pretože ako sám žalobca zároveň konštatoval, za uvedené porušenie zákona bolo začaté samostatné správne konanie a žalobcovi boli už uložené sankcie v samostatných správnych konaniach.“

K výške pokuty uloženej sťažovateľke, ktorú Slovenská obchodná inšpekcia odôvodnila okrem iného aj charakterom protiprávneho konania, závažnosťou veci a jej následkami, dĺžkou trvania a spotrebiteľským charakterom zmlúv, najvyšší súd uviedol: „Žalobcovi bola napadnutým prvostupňovým rozhodnutím uložená pokuta vo výške 10 000 €, čo je na dolnej hranici zákonného rozpätia, žalovaný i prvostupňový orgán riadne zdôvodnili svoju úvahu, na základe ktorej dospeli k stanovenej výške pokuty, napadnuté rozhodnutia nevybočili z medzí a hľadísk ustanovených zákonom, ich závery zodpovedajú zásadám logického myslenia a podklady pre takýto úsudok boli zistené úplne a riadnym procesným postupom. Na podklade uvedeného prihliadnuc na príťažujúcu okolnosť prípadu, spočívajúcu v opakovanom porušení zákonných povinností zo strany žalobcu, dospel najvyšší súd k záveru, že v tejto veci nezistil dôvod na využitie moderačného oprávnenia a preto uloženie pokutu neznížil.“

Z obsahu napadnutého rozsudku sa teda ústavný súd presvedčil, že najvyšší súd poskytol sťažovateľke náležitú súdnu ochranu, jej odvolacími námietkami sa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že dostala odpoveď na všetky podstatné okolnosti prerokúvaného prípadu. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery rozsudku najvyššieho súdu, pretože sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd dal sťažovateľke jasnú odpoveď na všetky jej námietky, keď poukázal na rozdiel v procesnej stránke trestania trestných činov a správnych deliktov, na dôvody, prečo žalovaný v konaní pred všeobecnými súdmi nemohol sťažovateľke uložiť len jednu sankciu, na podmienky vzniku prípadnej objektívnej súvislosti v konaní sťažovateľky, i na dôvody uloženia pokuty v príslušnej sume. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka v podstate obsahovo rovnaké námietky vzniesla už v konaní pred správnymi orgánmi a následne aj v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd navyše konštatuje, že zo všetkých na vec sa vzťahujúcich rozhodnutí je zrejماً jasná kontinuita záverov vyplývajúca z právomocí toho-ktorého štátneho orgánu. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu tak nevykazuje znaky svojvôle, jeho odôvodnenie je zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajúce zo skutkových okolností konkrétneho prípadu, ako aj z relevantných všeobecne záväzných právnych noriem.

Ústavný súd preto opätovne zdôrazňuje, že aj keď sa vnútorná intencionalita právnych úvah sťažovateľky uberala iným smerom, obsahom práv, porušenie ktorých prostredníctvom sťažnosti napáda, nie je záruka, že napadnutý rozsudok bude spĺňať očakávania a predstavy sťažovateľky ako účastníčky konania pred všeobecnými súdmi.

Ústavný súd ďalej považuje za vhodné odkázať aj na odôvodnenie svojho uznesenia sp. zn. III. ÚS 534/2015 z 27. októbra 2015 (rovnaká pokuta uložená sťažovateľke za rovnaké porušenie povinností pri uzavretí obdobných zmlúv so spotrebiteľmi), v ktorom poukázal aj na to, že sťažovateľka takéto spotrebiteľské zmluvy preukázateľne uzatvárala nielen niekoľko rokov pred, ale aj po vymedzenom období, a že na danú problematiku je preto potrebné nazerať v širších súvislostiach.

Napokon nemožno súhlasiť ani s tvrdením sťažovateľky, že najvyšší súd sa odklonil od právnych záverov ústavného súdu vyslovených v uznesení sp. zn. III. ÚS 441/2013 z 26. septembra 2013, pretože okrem toho, že uvedené rozhodnutie sa týka iného sťažovateľa, ktorý bol iným správnym orgánom sankcionovaný za iný správny delikt, ktorého sa dopustil, aj v tomto rozhodnutí ústavný súd zdôraznil požiadavku primeranosti použitia Trestného zákona pri administratívnom sankcionovaní vzhľadom na konkrétne okolnosti toho-ktorého prípadu.

Vychádzajúc z týchto skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že niet žiadnej spojitosti medzi rozsudkom najvyššieho súdu a namietaným porušením základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 49 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 dohovoru, preto predloženú sťažnosť ako celok odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Z uvedeného dôvodu sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky nezaoberal, pretože rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v danom prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2017